

Základní typografická pravidla při tvorbě dokumentů

1. Vhodné písmo (je pěkné a je na systémech Windows všude dostupné)
 - a) patkové (serif): Bookman Old Style, Georgia, Palatino Linotype
 - b) bezpatkové (sans-serif): Verdana, Tahoma
2. Jednoznaková předložka a spojka s následujícím slovem (v, s, z, k, o, u, a, i)
 - a) Nesmějí zůstat na konci řádku. Proto mezi písmeno a slovo vkládáme pevnou nezalomitelnou mezeru, aby předložka byla na stejném řádku jako následující slovo. Spojka „a“ na konci řádku bývá tolerována.
 - b) Ošetření tohoto typografického pravidla se provádí:
 - a) WORD: pomocí najít a nahradit
 - musí být zaškrtnuto políčko „Použít zástupné znaky“
 - vyhledávaný výraz (na konci je mezera): `<[vszkouaiVSZKOUAI]`
 - nahrazovaný výraz: `\1^s`
 - b) WRITER: pomocí najít a nahradit
 - musí být zaškrtnuto políčko „Regulární výrazy“
 - vyhledávaný výraz (1. fáze): `([]{1}[:alpha:]{1}) ([:alpha:]*\>)`
 - nahrazovaný výraz (1. fáze): `$1pevnamezera$2`
 - vyhledávaný výraz (2. fáze): `(\<[:alpha:]{1}) ([:alpha:]*\>)`
 - nahrazovaný výraz (2. fáze): `$1pevnamezera$2`
 - WRITER: pevná mezera – speciální symbol U+00A0 (160)
3. Slovo „viz“
 - slovo „viz“ není zkratka, nepíše se za ním tečka (stejně jako za čum :-)
4. Mezery
 - a) mezislovní
 - píše se jediným stiskem mezerníku
 - nikdy tuto mezeru nepoužíváme pro jakékoliv zarovnávání pod sebe, promezeru u prvního řádku odstavce, v tabulkách atd.
 - b) **mezislovní nezlomitelná**
 - používá se mezi takovými slovy a spojeními, mezi nimiž nesmí nikdy nastat konec řádku
 - iniciála s příjmením, například J. K. Tyl
 - titul a jméno, například Ing. Jan Novák
 - části čísla s více číslicemi, například 10 415,215 378
 - číslo s jednotkou ve zkratce, například 28 kg
 - datum, například 10. listopadu 2006, 12. 12. 1998
 - jednoznaková předložka a spojka s následujícím slovem
 - c) mezislovní zúžená mezera
 - používá se tam, kde je obyčejná nezlomitelná mezislovní mezera příliš široká
 - hodí se zejména v případě iniciály nebo v případě čísla s více skupinami
 - d) dlouhá mezera
 - používá se k oddělení určitých celků, kde by obyčejná mezislovní mezera byla příliš malá (např. části vzorců apod.).
 - e) meziznaková mezera
 - mezera upravující vzdálenosti mezi písmeny slova

5. Vodorovné čárky

a) **spojovník** (Krátká vodorovná čárka: „-“, na klávesnici se nachází tam, kde většina lidí hledá pomlčku. Používá se **vždy** bez okolních mezer.)

- označení jedné věci, jednoho místa více slovy
 - [anglicko-český slovník](#), [Praha-západ](#), [ping-pong](#), [n-tice](#), [B-vitamín](#), [nádraží Praha-Holešovice](#), [Brno-město](#), [Ostrava-Poruba](#)
- podmínková část „-li“
 - [bude-li](#), [není-li](#), [chceš-li](#)
- v případě rozdělení složeného výrazu v místě spojovníku se spojovník opakuje i na dalším řádku

b) **pomlčka** (krátká, půlčtverčiková, en dash)

- větná: (nahrazuje interpunkční čárku v souvětí nebo závorky, píše se s okolními mezerami, nesmí stát na začátku řádku, na konci ano, interpunkce se sází hned za pomlčku bez mezery)
 - [Pozvala jsem jen dva lidi – tebe a Matěje.](#)
 - [Všechno funguje – až na destilační funkci.](#)
 - [Mám rád maso – to jsem celý já – ale co na to mé tělo za pár let?](#)
 - [Slezte z toho lustru Donalde, vidím vás, nebo –!](#)
 - [Už mi s tím – – –](#)
- rozsahová (nahrazuje slova „až“, „až do“, „versus“, píše se bez okolních mezer)
 - [Zápas Sparta–Slavie](#), [utkáni Real–Liverpool](#), [dálnice Praha–Brno](#), [železniční trať Rybník–Lipno](#), [otevřeno 8–17 hodin](#), [Laurel–Hardy](#), [pracovní doba 8–16 hodin](#), [v současnosti vážím 70–90 kilogramů.](#)

c) pomlčka (dlouhá, čtverčiková, em dash)

- V češtině se téměř nepoužívá, občas v beletrii, někdy v účetnictví.

d) **mínus** (matematické)

- Hlavní rozdíl spočívá v umístění. Znaménko mínus je výše než spojovník a pomlčka. Mezi číslo mínus číslo se vkládá mezera.

e) pro srovnání uvádíme všechny čtyři druhy těchto znaků:

a) spojovník	-
b) krátká, půlčtverčiková pomlčka	–
c) dlouhá, čtverčiková pomlčka	—
d) mínus	-

6. Větná interpunkce (.,?!:;)

- Slouží k členění vět a souvětí, popř. k naznačení přestávky, modulace atd.
- Tečka se nepíše za nadpisy a popisky obrazových reprodukcí.
- Před čárkou, tečkou, dvojtečkou, středníkem, vykřičníkem a otazníkem nepíšeme mezera, za touto interpunkcí pak ano.
- Výjimkou jsou shluky (tečka–čárka, tečka–závorka atd.), kde mezery nepíšeme uvnitř shluku, ale až za ním.
 - [první](#), [desátý](#), [dvacátý](#), [1.](#), [10.](#), [20.](#)
 - [19.30 hodin](#), [kapitola 2.5.2](#), [soubor pokus.txt](#), [skupina J.A.R.](#)
 - [adresa www.imdb.com](#), [verze 1.5](#), [3.5 inch](#), [pozn.: naleznete na CD](#)
 - [Výrobek vzniknul ve spolupráci Škoda, a. s., s naší firmou.](#)
 - [Pokud končí věta zkratkou apod., píše se pouze jedno interpunkční znaménko.](#)
 - [To je ono!!!](#)
 - [Napsal jsem větu a zakončil ji tečkou. Nyní napíši „přímou řeč“: „Ano, to je ona slíbená věta!“](#)
 - [Jsem si více než jistý, že sto metrů neuběhnu za méně než 5,5 sekund.](#)

- Pokud věta končí zkratkou (která má u sebe tečku), další tečka se již nepíše.
 - Výrobce je firma Umyvadla, s. r. o.
 - Rád si pochutnám na pravé domácí slanině, vyuzené klobásce atd.
- (Pokud je v závorce celá věta, píše se tečka do závorky.) Pokud je v závorce jen část věty, píše se tečka za závorku (třeba tady).
- Dvojtečka ve významu dělení se píše s mezerami (6 : 3 = 2), ve významu sportovního výsledku bez mezer (1:0).
 - Miluji vodku s tonicem v poměru 4 : 1.
 - Naši zdolali těžkého soupeře 2:1.

7. Uvozovky

- V psaní uvozovek se velice často chybuje. Známe totiž několik typů uvozovek („české“, „americké“, «francouzské», »ruské uvozovky«) a mnoho lidí píše jiné uvozovky na začátku a jiné na konci. Klasické dvojité české uvozovky se dle svého tvaru nazývají 99 66 („ “). Uvozovky používáme především pro psaní přímé řeči. Uvozovky píšeme rovnou před nebo za dané slovo bez mezer. V českých dokumentech používáme výhradně české uvozovky, ty jediné jsou správné, ostatních se raději vyvarujme.
 - Táta řekl: „Pojďte všichni domů, ať nezmokneme!“
 - „Předložili jste skutečně ‚zajímavou‘ teorii.“
- Znak palce ("") slouží k označení palců (disketa 3,5") nebo časového údaje ve vteřinách, nejsou to uvozovky!

8. Závorky

- Při psaní textu používáme kulaté závorky. Text v závorkách je bez mezer, ale závorky jsou od dalšího textu mezerou odděleny. Hranaté nebo složité závorky se používají především při psaní matematických výrazů.
 - Známe různé druhy ovoce (jablka, hrušky, banány, pomeranče) a zeleniny (mrkve, rajčata, paprika, květák).
 - $22 \cdot 10 \{[15 - 25] + 13\} = x$
 - (Text v závorkách [malá poznámky], pokračování textu v závorkách.)

9. Výpustka

- Tři tečky nazývané také výpustka (jedná se o samostatný znak) zařazujeme na konci věty při nedokončení věty nebo myšlenky. Píšeme bez mezery rovnou za konec věty, za výpustkou již mezeru vkládáme.
 - Jestli to uděláš ještě jednou, tak uvidíš, co se stane...
 - ...mnou si budeš zdobit... své vlasy...
 - Snad už jen vzít si život má smysl...!
 - Byl jsem u doktora... Vzal mi krev.
 - Podle původní varianty..., ale takhle to bude lepší.
- Výjimka, která existuje je při výčtu něčeho, tam mezeru před trojtečku vkládáme.
 - Člověk má pět smyslů: zrak, sluch, ...
 - Máš rád tanec, hudbu, zpěv, ...?

10. Procento, stupeň, jednotka

- Zápis bez mezery: znamená jedno slovo
 - 10% čteme jako „desetiprocentní“
 - 10° čteme jako „desetistupňový“
 - 10m čteme jako „desetimetrový“
- Zápis s mezerou (zúženou, nezlomitelnou): znamená dvě slova
 - 10 % čteme jako „deset procent“
 - 10 ° čteme jako „deset stupňů“
 - 10 m čteme jako „deset metrů“

11. Lomítko

- lomítko se obvykle sází bez mezer k přiléhajícím výrazům. Jsou-li tyto zkratkami, tečka se vypouští. Často se používá v internetových odkazech.
 - [Jel jsem na motocyklu rychlostí 65 km/h.](#)
 - [Školu jsem opustil ve školním roce 2000/2001.](#)
 - [dokument naleznete na adrese](#)
<http://www.adresa.com/adresar/soubor.htm>
- Pokud odděluje výrazy ve výčtu, odděluje se z obou stran mezerami.
 - [Naše nabídka: šunka / ovarové koleno / líčko / jaternicový prejt](#)

12. Násobení, paragraf, et

- **x** – tento znak má svou zvláštní podobu, proto jej nikdy nesázíme pomocí malého písmene „x“. Vkládá se jako symbol. Využijeme jej pouze ve spojení s číslem: například „14x“. Přisazuje se bez mezery za číslo. U jednodušších číslovek je doporučeno celé slovo vypsat, například „pětkrát“ (bez mezery!). Ve smyslu číslo krát číslo se vkládá mezera.
- **§** – Používá se v právnických textech, zásadně jen s číslem, odděluje se nezlomitelnou (případně úzkou) mezerou.
 - [Podle § 314 odst. 1, pís. b zákona...](#)
- **&** – Používá se jako spojka „a“, například u firemního označení. Je obklopen nezlomitelnými (případně úzkými) mezerami.
 - [Novák a syn – Novák & syn](#)

13. Datum a čas

- Za řadovou číslovkou se píše tečka a mezera, proto i datum musí být zapsán s mezerami za tečkou po číslovkách. Datum musí zůstat vcelku, tzn. nutno vložit nezlomitelné mezery.
 - [5. 7. 2015, 05. 07. 2015, 5. července 2015, 20. století, 90. léta](#)
- Data ve významu „od do“, „až“ píšeme s pomlčkou. Ve spojení jednoslovných výrazů pomlčku neodmezerováváme.
 - [14.–17. 10. 2006, 16.–17. června](#)
- Pokud se však pomlčka objeví mezi výrazy víceslovnými, doporučuje se mezery vkládat, aby nedocházelo k nežádoucímu vizuálnímu spojení výrazů přiléhajících těsně k pomlčce.
 - [1. ledna – 31. prosince, 16. 6. – 17. 6., 14. 5. – 17. 8. 2006](#)
- Mezi hodiny a minuty se podle ČSN 01 6910 píše dvojtečka, ale podle pravidel českého pravopisu tečka. Lze tedy připustit zápis obojí.
 - [8:35 hodin, 15:10 hod., 19:20 h, 20:10 h.](#)
 - [8.35 hodin, 15.10 hod., 19.20 h, 20.10 h.](#)
- Dvojtečka se píše také mezi minuty a sekundy, ale desetiny a setiny sekundy se oddělují vždy desetinnou čárkou.
 - [Dokončil závod v čase 22:12,56 \(22 minut, 12 sekund, 56 setin sekundy\).](#)